

Έκταση: 14.843 τ. χλμ. **Κάτοικοι:** 1.862.833 (2011: 1.698.540)

«Μια χώρα υπάρχει εις τον κόσμον, αξία μεγάλου θαυμασμού, το όρος Άθω. Έχει θαυμασίαν ευκρασίαν αέρος και κοσμεῖται από παντός είδους βλάστησιν και λούεται από καθαρὰς του ηλίου ακτίνας και στολιζεται με δένδρα πολυποίκιλα και με ἄλση και λειμῶνας και εἶναι πλουσία με ἔργα ἀνθρωπίνων χειρῶν».

Εἶναι τα λόγια με τα οποία ο Βυζαντινὸς χρονογράφος Γρηγορὰς περιγράφει τον Άθω, την ανατολικότερη χερσόνησο της Χαλκιδικῆς, τη μοναδική στον κόσμο μοναστική πολιτεία. Ο συγκεκριμένος τρόπος με τον οποίο παρουσιάζει το τοπίο του Αγίου Όρους ταιριάζει και με πολλές ἀκόμα γωνιές της Κεντρικῆς Μακεδονίας. Εἶναι η διοικητική περιφέρεια με πανύψηλα δασωμένα βουνά, ἀλλὰ που περιλαμβάνει στην ἑκτασή της και τον μακεδονικὸ κάμπο. Τη διασχίζουν ποτάμια πλούσια σε νερό, ὅπως ο Αλιάκμονας, ο Βαρδάρης και ο Γαλλικός. Στο ἔδαφός της βρίσκονται εκτεταμένες λίμνες, ὅπως η Βόλβη, η Κορώνεια και, ψηλά στα σύνορα, η Δοϊράνη.

Περιλαμβάνει ἕξι νομούς: Ημαθίας, Θεσσαλονίκης, Κιλκίς, Πέλλας, Πιερίας, Χαλκιδικῆς.

Πυρήνας της εἶναι η Θεσσαλονίκη. Χτίστηκε ἀπὸ τον βασιλιά Κάσσανδρο ἐκεῖ που βρισκόταν η ἀρχαία Θέρμη. Εἶναι η συμβασιλεύουσα των βυζαντινῶν χρόνων και η συμπρωτεύουσα του σύγχρονου ἐλληνικὸ κράτους.

Σύμφωνα με την απογραφή του 2001, ο πληθυσμὸς της Κεντρικῆς Μακεδονίας ἀνέρχεται σε 1.862.833 κατοίκους, ἐναντι 1.710.513 κατοίκων που εἶχαν απογραφεί το 1991. Με ἄλλα λόγια στην τελευταία δεκαετία παρουσιάστηκε πληθυσμιακή αὐξηση 8,9%.

Ἱστορία

Σε γριούλα, κοντά τριάντα χρόνων, ανήκει το κρανίο που βρέθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου του 1960 στη σπηλιά των Πετραλώνων της Χαλκιδικής. Η ραδιοχρονολόγησή του έδειξε ότι η κυρία των Πετραλώνων έζησε πριν από 250.000 χρόνια. Η ραδιοχρονολόγηση των σταλακτιτών και σταλαγμιτών που έφραξαν την είσοδο της σπηλιάς, έδειξε 600.000 χρόνια. Που σημαίνει πως ότι υπήρχε μέσα στη σπηλιά, είναι αρχαιότερο. Η χρονολόγηση υπολειμμάτων «μικροπανίδας» (ποντικιών κ.λπ.) που βρέθηκαν στο περιβάλλον του κρανίου, έδειξε 700.000 χρόνια. Στα ασύλληπτα αυτά χρονικά μεγέθη, ακόμα και τα 250.000 χρόνια πριν από την εποχή μας είναι πολλά. Όμως, τουλάχιστον από τότε, ο άνθρωπος κυκλοφορούσε στα όρια της Κεντρικής Μακεδονίας. Πιθανότατα, σε απευθείας επικοινωνία με τη Θεσσαλία, καθώς κάποια στιγμή ο Θερμαϊκός ήταν κάμπος.

Δεν γνωρίζουμε αν, από τότε, ως τη Νεολιθική εποχή, η κατοίκηση υπήρξε συνεχής. Ξέρουμε όμως ότι γύρω στα 6.000 χρόνια π.Χ. αναπτύχθηκαν οι πολιτισμοί της εποχής του Λίθου στο Φράγχθι της Αργολίδας, στην Άργισσα της Θεσσαλίας και στη Νέα Νικομήδεια της Κεντρικής Μακεδονίας.

Και οι τρεις με κοινά χαρακτηριστικά: βοσκούσαν αιγοπρόβατα, καλλιεργούσαν μονόκοκκο και δίκκοκο σιτάρι, φακές, μπιζέλια, λαθούρι και κριθάρι. Μόνο που οι άνθρωποι στη Νέα Νικομήδεια γνώριζαν και την κεραμική κι έφτιαχναν ως και πήλινα κουτάλια.

Κατοίκηση στην εποχή του Χαλκού εντοπίστηκε στα ευρήματα οικισμού στη Γουμένισσα του Κιλκίς, κοντά στην κλασική Εύρωπο, στην Έδεσσα κ.λπ. Στα μυκηναϊκά χρόνια, οι εκεί κάτοικοι είχαν επαφές και δόσοληψίες με τον Νότο.

Η Κεντρική Μακεδονία όμως είναι η χώρα στην οποία έγινε η πρώτη ιστορική εμφάνιση των Μακεδόνων. Με τις Αιγές του θρύλου να «μετακινούνται» από την Έδεσσα στη Βεργίνα. Με την Πέλλα να τις διαδέχεται ως μακεδονική πρωτεύουσα κι αυτήν, με τον καιρό, να υποκαθιστά η Θεσσαλονίκη που, από πρώτη της Μακεδονίας, εξελίχθηκε σε δεύτερη της Βυζαντινής αυτοκρατορίας, πρώτη τω Βαλκανίων.

Στην πλούσια ιστορία της περιοχής, από τον 1^ο μ.Χ. αιώνα, ήρθε να προστεθεί και η μοναστική πολιτεία του Αγίου Όρους. Η περιοχή έγινε το έπαθλο του ανταγωνισμού Σέρβων, Βουλγάρων και Τούρκων οι οποίοι και τελικά επικράτησαν. Ο πληθυσμός όμως παρέμεινε ελληνικός. Ο μέχρι την εξόντωση αγώνας κορυφώθηκε στον εικοστό αιώνα, όταν οι Βούλγαροι δεν αποδέχτηκαν τα επί των πεδίων των μαχών αποτελέσματα κι εξάρτησαν την κάθε φορά ένταξή τους σε κάποιον πολεμικό συνασπισμό από την προσφορά του ανταλλάγματος που λέγεται Κεντρική Μακεδονία και Θεσσαλονίκη. Έχασαν και στον Α' και στον Β' Βαλκανικό πόλεμο. Έχασαν και στον Α' και στον Β' Παγκόσμιο πόλεμο. Μόλις στα 1963 αποφάσισαν να παραιτηθούν, όταν το «μακεδονικό όνειρό» τους έγινε όπλο στα χέρια του Τίτο και στράφηκε εναντίον τους.

Η Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία της Μακεδονίας λίγο έλειψε κάποια στιγμή να καταπιεί τη Βουλγαρία. Τον ίδιο καιρό, η Κεντρική Μακεδονία βρήκε τον δρόμο που οδηγεί στην πρόοδο και την ανάπτυξη. Και η αρχαιολογική σκαπάνη πιστοποίησε την έτσι κι αλλιώς αναμφισβήτητη ελληνικότητά της.

(Έθνος της Κυριακής, 2001 – 2002) (τελευταία επεξεργασία, 29.3.2011)